УДК 347.94

Погребняк О. С.
доцент кафедри цивільно-
правових дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗГЛЯДУ СПРАВ В ОКРЕМОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У цивільному процесуальному законодавстві закладена конструкція декількох форм цивільного судочинства- спірного (позовного) та особливого порядку цивільного процесу, викликаного необхідністю формулювання спеціальних норм процесуального права.[1, с.5] Поділ цивільного процесу на позовне, окреме та наказне провадження має важливе значення і сприяє виконанню завдань цивільного судочинства.

Для визначення виду провадження у конкретній справі, необхідно визначити наявність чи відсутність спору про право в даних справах. Спір про право – це це протиріччя між його сторонами з приводу наявності чи змісту правовідношення, а також здійснення суб'єктивних прав і виконання покладених обов'язків. Тому для виникнення спору про право необхідно, щоб сторони, що спорять, знаходилися в матеріально-правовому відношенні, хоча б імовірно. право, а інша особа юридичний обов'язок – обов'язкова умова спору про право [2, с.160].

Для визначення виду провадження досліджуваних справ необхідно також встановити об'єкт судового захисту. Законні інтереси, які захищаються у порядку окремого провадження, існують поза межами цивільних та інших правовідносин, віднесених до юрисдикції суду. Їх специфіка полягає в тому, що такі інтереси є юридичними та з їх задоволенням (захистом) у їх носія виникає можливість реалізувати у майбутньому ті чи інші суб'єктивні права [3, с.31].

Згідно з ч.4 ст. 235 ЦПК України справи окремого провадження суд розглядає за участю заявника і заінтересованих осіб. Слід зазначити, що суб'єкти окремого провадження мають той чи інший інтерес у справі. Право заявника на звернення до суду проявляється за наявності в нього юридичного інтересу. Мета, яка

вказана у заяві, дає можливість судді визначити наявність у заявника юридичного інтересу [4, с.16].

Для більшості справ окремого провадження матеріальний правовий інтерес заявника полягає в тому, що із встановленням судом певного юридичного факту, в заявника виникає певне суб'єктивне право, яке він може реалізувати [5, с.45].

Обов'язки доказування розподіляються між сторонами на підставі загального правила, встановленого в процесуальному законі, і окремих правил, які містяться в нормах матеріального права.

В окремому провадженні на суд покладається обов'язок сприяти особам, які беруть участь у справі, у здійсненні ними своїх прав, свобод та інтересів, та вживати заходів щодо всебічного, повного й об'єктивного з'ясування обставин справи. Відповідно до ч. 2 ст. 235 ЦПК України з метою з'ясування обставин справи суд може за власною ініціативою витребувати необхідні докази. Як зазначає І. В. Удальцова, виходячи із законодавчо закріпленої можливості суду збирати докази у справі, тим самим пом'якшується обов'язок заінтересованих осіб надавати докази для підтвердження своїх вимог щодо встановлення певних фактів, що є предметом розгляду [3, с. 45]. Однак сторони не звільняються від обов'язку доказування повністю.

Отже, характерними рисами окремого провадження можна назвати: безспірність досліджуваних справ, об'єктом захисту яких є законні інтереси, які не опосередковані суб'єктивним правом, а також, що предметом судової діяльності є встановлення відповідного юридичного факту, з метою подальшого здійснення захисту суб'єктивного права.

Література:

1.Штефан М. Й. Цивільний процес. – К.: Ін Юре, 1997. – 694 с.

2.Гурвич М. А. Лекции по советскому гражданскому процессу : учеб. пособие / М. А. Гурвич. – М. : ВЮЗИ, 1950. – 278 с.

3.Окреме провадження : моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 313 с.

4.Процессуальные особенности судебного рассмотрения дел об установлении фактов, имеющих юридическое значение : учеб. пособие / В. Д. Кайгородов. − Свердловск: Изд-во Свердловск. юрид. ин-та, 1987. – 68 с.

5.Курс советского гражданского процессуального права / А. А. Мельников. – Наука, 1981. − Т. 1. – 463 с.